

KRUT

Kritisk Utbildningstidskrift

Small

Rock!

SPEC
Returuppgift 4

KRUT 26. 6/1982
20 kr (inkl moms)

Innehåll

Tema

- Donald Broady och Mikael Palme* **Den oregerliga rockmusiken** 4
Ulf Lindberg "Man känner takten i hela kroppen och liksom ryser". Erfarenhetspedagogik i en verkstadsetta 9
Mats Wingborg intervjuar *David Isaksson* **Rock och politik** 20
Alf Björnberg **Varför slutar eleverna i den kommunala musikskolan?** 24
Ove Sernhede **Låt tusen stenar rulla. Om rockmusik och ungdomsarbete** 28
Johan Fornäs **Rockmusikens kraft** .. 40
Samtal **Det finns inga skolpunkband** 46

Aktuellt

- Mats Wingborg* **Ungdomsarbetslösheten påverkar skolan** 50
Fem komvuxlärare i Umeå **Behåll naturkunskapsämnet** 52
Kristina Elmén **Ansökan om omplacering** 53

Läst

55

Anslagstavlan

66

I arbetet med detta nummer har följande personer deltagit: Donald Broady, Johan Fornäs, Lena Hellblom, Ulf Lindberg, Mario Marx, Mikael Palme, Ove Sernhede, Ola Tunander, Mats Wingborg.

Bildarbete och lay-out: Lena Hellblom, Rut Hillarp, Mario Marx, Niklas Nordlander

Omslagsbild: Hans Stiwenius, Mira

Ungdomsarbete och rockmusik

På Femmans torg, ett jättelikt inomhustorg i centrala Göteborg samlades ungdomar från förorterna med sina stora bärbara bandspelare och rockmusiken på högsta volym.

Fältassistenten och rockmusikern Ove Sernhede berättar om hur det gick till när många av dessa ungdomar i stället själva började spela rock och bildade rockband och musikföreningar ute i förorterna.

Projektet ur vilka dessa växt kallas "Låt tusen stenar rulla".

Temadelen sid 28

Elektriska drömmar

Rut Hillarp, 68-årig svensklärare som en gång buggat med den svenske buggmästaren har tänt på författarnas rockbok. Elektriska drömmar heter den.

Läst sid 55

Foto: Lars Torndahl

Rockmusik som grund för erfarenhetspedagogik

"När man spelar en bra låt på hög volym så blir den bättre, man känner takten i hela kroppen och liksom ryser", skriver Urban som gillar Motorhead. Han går med 20 killar på två-årig verkstadsteknisk linje på Rönnowska skolan i Helsingborg. Eleverna tyckte att det var svårt att skriva ned varför de tyckte om de låtar de spelat in på band och tagit med till skolan, berättar deras lära-

re Ulf Lindberg som diskuterar problem med att dra in elevernas erfarenheter i undervisningen.

Temadelen sid 9

Böcker om rock

Det har skrivits om rock, men det mesta är nonsens utan tanke eller analys, skriver Schlagermedarbetaren Lars Nylin när han presenterar rocklitteratur.

Läst sid 61

Rockmusikens kraft

I vår tid är vi vana att splittra upp tanke, förnuft och känslor, kollektiv och individ. Just nu tycks rockmusiken ha en närmast unik förmåga att överbygga den typen av klyftor som hittills skapat omedvetenhet och blockerat förändrande handling, skriver musikforskaren Johan Fornäs.

Temadelen sid 40

Donald Broady
Mikael Palme

Den oregerliga rockmusiken

Så länge rockmusiken funnits har den framstått som ett problem för vuxenvärlden. Som hot eller som löfte, men som ett problem och ett mysterium. Vi som är vuxna har svårt att fatta rockens betydelse för de unga. Ofta kännetecknas vårt förhållande till rocken av rädsla för kontakt.

Avvisandet

Ett uttryck för denna rädsla är avvisandet, vägran att se och förstå. Skolan förvisar som regel elevernas intresse för rock till fritiden. Möjligen används den som rekreation, pys hål eller som eftergift för elevernas spontana intressen.

En och annan svensk- eller engelsklärare utsätter texterna för diktanalys, och de mer ideologikritiskt sinnade försöker få flickorna och pojkarna att förstå vad det är för fel på *Gyllene Tider* respektive *Motorhead*. Men de tillhör undantagen. Inte ens musklärare brukar bereda nämnvärt utrymme åt rocken, annat än som "inkörsport", som det heter, till högre intressen.

Också i massmediadebatten är avvisandet vanligt, just nu underläst av "Bejerot-koncernen". Där är oviljan att förstå programmatiskt. Har rockmusik något slags samband, oklart vilket, med droger och dekadens, så ska man bekämpa det ena för att därmed bli kvitt det andra. Ett extremt uttryck för den strömningen är Allan Rubins

bok *Hasch* (Liber 1982) vari all slags perversion och i synnerhet punkrocken tolkas som utlöpare av människans dunkla dödsdrift vilken "ljusets och rättrådighetens krafter" har att bekämpa.

Integrering

Vuxna i positioner förenade med mer uttalande politiska, kulturpolitiska, socialpolitiska ambitioner förhåller sig ofta på ett annat sätt till rockmusiken: den skall inordnas eller underordnas.

Antidrogkampanjerna har ofta använt rocken, eller försökt: I fjol tvangs arrangörerna av Lucia-utan-droger-jippot på Råsunda bussta ut ungar från stan för att få publik. När den s-mäktiga rörelsen skulle ordna gala i Rålambshovsparken vägrade Ebba Grön, som var kvällens clou och därför det enda bandet som kunde ställa krav, att spela om inte alla affischer med uppmaningar att handla på Konsum och äta Gomans korv, bo i HSB och gå med i SSU avlägsnades. De fick sin vilja igenom, med

Foto: Lars Torndahl

undantag för affischerna för Gomans korv som var så många...

Mytologier

Ytterligare ett sätt att förhålla sig till rocken och till ungdomskulturen i övrigt är förbehållet den mer centralt placerade delen av medelklassen: mediafolk, debattörer, organisationsfolk, politiker. För dem, i deras egna strider med varandra, gäller kampen bland annat den rätta definitionen av vad ungdomen är och bör vara. Här kan vi se hur

rockens knytning till arbetarklassen, rocken som arbetarklassungdomens revolt är ett återkommande tema.

Ofta är det fråga om mytologi. När Rågsvedsbanden började komma igång för några år sedan – punkens vagg i Sverige – skulle detta fenomen, som snabbt fick stämpeln arbetarklassrevolt, behandlas i KRUT, och vi fann att åtskilliga av punkarna kom från medelklasshem. Nyligen intervjuade vi en del skinheads i Stockholmstrakten, som alla berättade för oss att skins, det är arbetar-

ungar som protesterar mot orättvisor i samhället. Så vi frågade lite försiktigt vad deras föräldrar jobbade med. Den förste hade en pappa som var byråchef och en mamma som var läkarsekreterare, den andres pappa var en tämligen välplacerad tjänsteman i kommunen.

Gång på gång har vi slagits av hur mytologisk bilden av den proletära ungdomsrevolten ofta är. Vilket inte hindrar att den får sina nog så reella effekter. Skinheads anammade tacksamt den prefabricerade roll som dagstidningarna skapat och börjar kalla sig själva rasister och slår medtrafikanter i tunnelbanan på käften.

Här finns en intressant mekanism av närmast kunskapsteoretisk natur. Den kunskap medelklassen får och kan få om arbetarklassen filtreras eller konstrueras i sammanhang som domineras av medelklassen. Vi försökte nyligen begripa vad som hände i ett ockuperat hus i Göteborg som ungdomarna ockuperat. Det visade sig att husets pr-män och talesmän, de som gav bilden av vad ockupationen handlade om, var medelklassbarn, verbala, med förmåga att skriva flygblad, förhandla med kommunen och hålla i massmediakontakterna. Medan resten av ockupantskaran var i det närmaste språklösa när det gällde kontakter med den värld som är medelklassens.

Den hetta med vilken striderna om tolkningar av ungdomskulturen förs i massmedier, mellan vissa organisationer etc, förklaras av att definitionen av ungdomen, vad ungdomen är och bör vara, är en insats i spelet om vem som skall nå makt och inflytande inom just media, debattmiljöer, ungdomsforskning, organisationer och politisk. En väg till sådana positioner är att skaffa sig den legitima rätten att tala om ungdom och att tala för ungdomen – dvs också att tala i **stället för** ungdomen.

Och på grund av att rocken anses vara arbetarungdomskultur, gäller striderna här i hög grad definitionen av Den Gode Arbetaren. Enligt somliga är Den Gode Arbetaren hederlig och skötsam utan andra laster än familjen, tipsextra och kanske en kvartering till helgen och rustad med ett sunt och folkligt hat till rock, flum, hasch och all perversion.

Andra vill se honom som den klassmedvetne proletären som helst ska fostras inom klassens (ofta: Partiets) egna organisatio-

ner.

Många intar det traditionella borgerliga förhållningssättet: Intresset för rockmusik är förhoppningsvis övergående och i bästa fall inkörsporten till mer utvecklad musikmak...

Rockmusiken är oregerlig

Men rockmusiken är oregerlig. Något hos den gör regelmässigt försöken att integrera ungdomars musikintresse till fiaskon. Visst kan organisationerna göra någon inbrytning, ett identifierbart politiskt intresse hållas kvar för en tid, musikindustrin köpa upp stjärnor på uppgång. Detta är kanske trots allt det som oftast sker; men samtidigt upptäcker man snart att ungdomar lyssnar på något nytt, som ingen kunnat förutse, och som inte låter sig inlemmas.

Den "gamla" musikämbly, det sena sextio- och sjuttio-åren, som var en slags filial till en allmän politisk rörelse, har ersatts av en musikämbly som i första hand är musik och bara i andra hand "rörelse" – åtminstone är det ingen politisk rörelse i vanlig mening, ja knappast ens en anti-politisk, snarare apolitisk.

Vi vuxna, med våra pedagogiska ambitioner, vill gärna separera de positiva, progressiva, frigörande elementen som finns i rockmusiken från allt det som är antiintellektualism, politisk reaktion, sexism, rasism, våldsdyrkan, kort sagt: regression, dvs tillbakavändande till tidigare, mer primitiva tillstånd. Det förefaller som om rockmusiken ofta griper "tillbaka", både individhistoriskt – till barndomsönskningar, narcissistiska drag, sammansmältning- och allmaktfantasier – och artshistoriskt, till primitiva stamsamhällen och riter, trum dunk, natur och drifter och utlevelse – alla mer utvecklade analyser av rockmusiken brukar utnyttja tolkningsmönster som dessa. Och regression är alltid också barbari, återfall till tillstånd före humanistiska värden, och därför hot.

Men de permanenta problem vi har att leva med och som blir akut t ex för varje lärare som vill använda rockmusiken i skolan, är att musikens frigörande krafter **hör samman med** de regressiva dragen. Att välja det ena utan det andra, den möjligheten har vi inte. ■

Fjodor i Ebba Grön.

Foto: Micke Berg, Mira

Donald Broady & Mikael Palme (1982), "Den oregerliga rockmusiken",
Kritisk utbildningstidskrift, vol. VI, nr 26, pp. 4-6

ANSLAGSTAVLAN

På anslagstavlan informerar vi gratis om offentliga möten, kurser, seminarier, aktioner, kampanjer etc. Arrangörer måste i god tid meddela oss om sina kommande evenemang.

I Nordiska Sommaruniversitetet

kan man 1983 välja mellan 12 ämnen, därav tre nya. Studier bedrivs på sex orter i landet men kan startas varhelst intresse finns. Alla som är intresserade av att i cirkelform tvärvetenskapligt angripa något av de 12 aktuella ämnena kan ta kontakt på nedanstående adresser. Efter vårterminens studier finns möjlighet att delta i den internordiska sommarssionen, som -83 hålls i Lövånger utanför Umeå.

De tre nya ämnena är: Alternativ journalistik, Semiotik och kultur, Arbetets framtid. Övriga ämnen: Europeisk kärnvapenedrustning, Systemteori, datavetenskap och samhälle, Stadsproblem och stadsmässiggörelse, Kroppskultur, Kvinnokultur och kvinnokamp, Världsekonomi och nationalstat under förändring, Musikalternativ, Socialisationsforskning och institutionsanalyser, Historia, historiefilosofi och historieskrivning.

Adresser till de nuvarande sex svenska lokalavdelningarna: GÖTEBORG: Anders Molander, Godhemsg 42 B, 414 68 Gbg, tel 031-14 26 70, LINKÖPING: Sten Andersson, Himnav 102, 590 62 Linghem, tel 013-703 25, LUND: Anders Ramsay, Kävlinge 34, 222 40 Lund, tel 046-15 09 59, STOCKHOLM: Sven Hansell, Holländarg 9 A, 111 36 Sth, tel 08-21 35 14, UMEÅ: Kerstin Norlander, Lilla gatan 4, 902 49 Umeå, tel 090-12 43 42, UPPSALA: Märith Eriksson, Höganäs

2 C, 753 30 Uppsala, tel 018-14 29 36.

Ny studiecirkel

Elevorganisationen har kommit ut med en ny studiecirkel. Studiecirkeln består av tre delar. "Vår organisation" handlar om de idéer som utgör grunden för elevfacket. Speciellt behandlas de lokala avdelningarnas arbete och självorganisering. "Fyra viktiga frågor" är ett underlag för diskussion om utslagning, ungdomsarbetslöshet, gymnasieskolan och skoldemokrati. "Vinna eller försvinna" är en uppslagsdel som ger praktiska kunskaper och tar upp tidigare erfarenheter av bland annat bojkotter av centrala prov, elevstrejker, bråk med skolledning m m. Studiecirkeln är skriven av Mats Wingborg, Lars Sillrén och John Hassler. I diskussionsdelen finns även flera författare. Intresserade av studiecirkeln kan ringa till Elevorganisationen 08/29 99 30.

Speciallitteratur

kring utbildning och pedagogik är ofta svåråtkomlig. En lösning kan vara Statens Psykologisk-Pedagogiska bibliotek i Stockholm. Där finns också läromedel från tre århundraden, några hundra tidskrifter från hela världen och ett internationellt databssystem.

Lån kan göras direkt eller via lokala bibliotek över hela landet, inklusive skolbibliotek med fast anställd personal.

Biblioteket har nyligen flyttat till universitetsområdet vid Frescati, där det håller till i fd Skoghögskolan. Adr: Frescati Hagväg 10, Box 50063, 104 05 Sth, tel 08-15 18 20.

SOL,

Socialistiska Skolarbetare, inbjuder flera att delta i cirkelstudier i Stockholm under vårterminen. Till litteraturen hör: Gorz: Farväl till proletariatet, Ingelstam: Arbetets värde och tidens bruk, Illich: Det gemenskapande samhället. Kontaktpersoner: Christel Andersson, 43 41 05, Göran Bergström, 0758-572 07.

LITA PÅ UNGAR!

I filmen LITA PÅ UNGAR får vi följa mellanstadie läraren Inger och hennes klass i arbete under en vårtermin. LITA PÅ UNGAR är en film för dig som är intresserad av arbetets pedagogik, eller för dig som vill sprida arbetssättet till föräldrar och kolleger inom skolan och barnomsorg.

Filmen, ca 40 minuter lång, kan med fördel användas i studiecirkel och liknande sammanhang. Ett kortfattat studiematerial följer med filmen.

Manus och regi - Lottie Carnö och Ramon Reissmüller
Distribution - FILMCENTRUM

Beställ filmen från FilmCentrum, Box 2068, 103 12 Stockholm, tel 08/23 27 50. Visar du filmen mer än fyra gånger får du 25% rabatt.

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR

Numret i din hand är sista numret av sjätte årgången. Omläggningen till sex nummer per år gick inte som planerat – vi beklagar att första numret blev så kraftigt försenat och att det blivit väl tätt mellan numren under hösten.

Nästa år blir det en jämnare utgivning. Första vårumret blir ett dubbelnummer om **centrala prov och test** och det kommer ut först den 10 mars (manusstopp 10 feb). Nummer tre under våren blir ett temanummer om **drama i skolan** och det blir klart till första maj (manusstopp 28 mars).

Höstterminens första nummer blir ett temanummer om **arbetsmarknadsutbildning** (manusstopp 1 aug), sen följer ett nummer om **historieundervisning** (manusstopp 23 aug). Därefter finns temaförslag om ungdoms-

mars framtidsbilder, utslagning, religion och moral, könsproduktion m.m.

Du är välkommen med artikeluppslag till temadelen, bildidéer, debattinlägg, anmälningar till anslagstavlan, uppslag till Aktuellt, samt förslag till viktiga böcker att ta upp under Läst.

**Vänliga hälsningar
från KRUT-redaktionen**

PS. En gammal skuld bestående av för lite inbetalda arbetsgivaravgifter innebär att KRUT-ekonomin är ansträngd. NYA PRENUMERANTER och STÖDPRENUMERANTER är den bästa hjälpen för att trygga den fortsatta utgivningen av KRUT. Vill du hjälpa till? DS.

KRUT ges ut av Föreningen Kritisk Utbildningstidskrift, som är fristående från partier och organisationer.

Ansvarig utgivare: Lisa Månsson

Redaktionssekreterare: Lena Hellblom

Layout och montage: redaktionen
Sättning och tryckning: Ordfront, Stockholm
© Författarna plus redaktionen

ISSN 0347 - 5409

KRUT kontaktpersoner

Borås

Hans Berg
Getholmsg 29
502 55 Borås
Tel 033/11 00 54

Gävle

Ray Nordström
Kokstenv 25
802 41 Gävle
Tel 026/18 35 41

Göteborg

Bertil Gustafsson
Pedagogiska Inst LHS
Fack, 431 20 Mölndal
Tel 031/87 80 00/311

Jönköping

Jan Håkan Hansson
Björngatan 16
552 64 Jönköping
Tel 036/16 41 09

Kiruna

Kjell Määttä
Gruvvägen 28 – 5tr
981 35 Kiruna
Tel 0980/826 66

Linköping

Mats Sjöberg
Johannelundsv 17
582 58 Linköping
Tel 013/12 38 49

Luleå

Daniel Wiklund
Västra Parkgatan 13
951 36 Luleå
Tel 0920/292 38

Malmö/Lund

Kerstin Larsson
Illiongränd 86
223 71 Lund
Tel 046/13 11 28

Mariestad

Leif Olin
Esplanaden 2
542 00 Mariestad
Tel 0401/104 45

Umeå

Kerstin Hägg
Rödhakevägen 12
902 37 Umeå
Tel 090/12 53 81

Uppsala

Carina Fast
Bredmangatan 7 A
752 24 Uppsala
Tel 018/10 28 33

Örebro

Christer Håkansson
Havrevägen 15
703 76 Örebro
Tel 019/22 60 23

Rock ...

"Rockmusik är ett fasansfullt vapen som djävulen använder i den tid vi lever i! ... Det är inte rockmusiken som är det verkliga problemet! ... Det är er upproriskhet! Många av er revolterar, mot kyrkan, mot samhället, mot skolan. Ni sätter er upp mot dem som vet ert bästa. Men jag säger er att det står i Bibeln: Uppror är häxkonst! ... Låt er knäckas inför Gud! Låt er upprorsanda brytas ner av Gud!" (pastor Aranza på turné i Sverige, enligt etc nr 1-82 s 50).

"...Detta är fiendens musik, en musik att söva och förföra vår ungdom, arbetarungdomen med. ...den är en typisk orgiastisk musik... Nära kopplad till extasen är också musikens ofta uttalade erotiska karaktär. ...är den någonting att ha för en ungdom, som behöver se och tänka klart och som har ett ansvar för morgondagen?" (Kjell-Åke Olsson i KFMLr:s Röda Rappet 4/75 s 39)

Erbjudande

De samlade årgångarna av KRUT från första numret 1977 to m KRUT 15 kan du beställa för 100 kr. Ny prenumeration 100 kr KRUT 16 to m 20 kostar 50 kr. Lösnummer fr o m 21, 20 kr. Sätt in pengarna på postgiro 708989-9 och ange klart vad beställningen gäller.

KRUT 1: Vad lär man sig egentligen i skolan?

KRUT 2: Frigörande dialog?

KRUT 3: Fostran-motfostran

KRUT 4: Lärarens arbetsvillkor

KRUT 5: Den öppna och den dolda sorteringen.

KRUT 6: Utbildning och arbete.

KRUT 7: Skolöverstyrelsen.

KRUT 8: Föräldrar-närmiljö.

KRUT 9: Ungdomskultur.

KRUT 10: Skola för folket?

KRUT 11: Vart har alla snälla barn tagit vägen?

KRUT 12: Läromedel - vad är det?

KRUT 13: Höjda ögonbryn och ABAB-vakter.

KRUT 14: Exemplet Norrbotten: elevkamp mot arbetslösheten

KRUT 15: Projektarbete.

KRUT 16: Den dolda läroplanen.

KRUT 17: Framtidsvägar, förändring, utveckling.

KRUT 18: Nu läser vi - om LTG och annan läsundervisning.

KRUT 19: Litteraturen i skolan.

KRUT 20: Arbete som pedagogik eller arbetets pedagogik?

KRUT 21: Född till jämlikhet

KRUT 22: Skolning till invandrare

KRUT 23/24: Den smygande skolreformen

KRUT 25: Krigsfostran och fredsfostran

KRUT, Torpedverkstaden, Skeppsholmen, 11149 Sthlm. 6 nr/år 100 kr, stödpre. 200 kr. Inst. 120 kr. pg 70 89 89-9 Tel. 08/21 70 10